

Toespraak gemeenteraadsverkiezingen 2026

13 januari 2026

Dames en heren,

Inwoners van onze gemeente,

Vandaag wil ik het hebben over democratie. Niet over het woord, maar over de praktijk. Over hoe democratie er in het echt uitziet, hier op straat, bij de bushalte, langs de weg, en in de wijken waar mensen wonen die niet dagelijks de krant lezen of digitaal vaardig zijn.

In 2026 gaan we opnieuw naar de stembus voor de gemeenteraadsverkiezingen. Dat zou hét moment moeten zijn waarop iedere politieke partij, groot of klein, lokaal of landelijk, gelijke kansen krijgt om haar verhaal te vertellen. Maar wat zien we in de praktijk.

Landelijke partijen, met diepe zakken en stevige netwerken, kopen al ruim een jaar van tevoren bushaltes, digitale reclameborden en grote buitenreclames. Ze domineren het straatbeeld. Namen, gezichten en slogans zijn overal zichtbaar. Dat geldt met name voor partijen als D66, VVD en PvdA.

Lokale partijen daarentegen, partijen die geworteld zijn in de gemeenschap, die vrijwilligers hebben in plaats van marketingbudgetten, krijgen die ruimte niet. Zij kunnen die reclame niet betalen. En erger nog, zij krijgen die ruimte vaak ook niet aangeboden.

Dat is geen toeval. Dat is een systeemfout.

En die systeemfout wordt in stand gehouden door gemeenten die zeggen dat ze democratisch zijn, maar ondertussen toestaan dat geld bepaalt wie zichtbaar is en wie niet.

Dat noem ik geen democratie.

Dat noem ik een schijndemocratie.

In een echte democratische samenleving hoort elke politieke partij de mogelijkheid te krijgen om zichtbaar te zijn in de openbare ruimte. Niet alleen digitaal. Niet alleen in een krant. Maar ook op straat. Bij de bushalte. In de wijk. Op plekken waar gewone mensen komen.

Want laten we eerlijk zijn. Niet iedereen leest een krant. Niet iedereen is digitaal vaardig. Niet iedereen volgt politieke campagnes op sociale media. Door verkiezingsinformatie vooral digitaal aan te bieden, sluiten we mensen uit. Ouderen. Laaggeletterden. Mensen die simpelweg buiten dat systeem vallen.

En juist die mensen worden nu vergeten.

Niet door onwil, maar door gemakzucht en bestuurlijke blindheid.

Gemeenten die dit laten gebeuren, ondermijnen het vertrouwen in de politiek. Ze zeggen burgers te willen stimuleren om te stemmen, maar hun eigen beleid werkt ontmoedigend. Want waarom zou iemand gaan stemmen als hij maar drie partijen ziet en denkt dat de rest niet bestaat.

Dat raakt ook onze gemeente, Steenwijkerland.

Hier wonen mensen die gehoord willen worden. Hier wonen mensen die recht hebben op eerlijke verkiezingen. Niet op verkiezingen waarin geld en macht bepalen wie zichtbaar is.

Juridisch is dit ook niet zomaar iets. Het raakt aan fundamentele beginselen van behoorlijk bestuur, zoals het gelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel, zoals vastgelegd in de Algemene wet bestuursrecht. Overheden behoren gelijke gevallen gelijk te behandelen. Dat geldt óók tijdens verkiezingen.

Daarnaast is het uitgangspunt van de Kieswet helder. Verkiezingen moeten vrij, eerlijk en toegankelijk zijn. Wanneer gemeenten toestaan dat alleen kapitaalkrachtige partijen de publieke ruimte domineren, dan schenden zij de geest van die wet.

Democratie is geen marketingwedstrijd.

Democratie is geen kwestie van wie het meeste geld heeft.

Democratie is gelijke kansen voor iedereen.

Daarom roep ik op tot verandering.

Zorg dat iedere partij, groot of klein, lokaal of landelijk, gelijke toegang krijgt tot verkiezingsborden in de openbare ruimte. Zorg dat iedere lijsttrekker zichtbaar kan zijn. Zorg dat inwoners zélf een eerlijke keuze kunnen maken.

Alleen dan kunnen we met recht zeggen dat we in een democratische gemeente leven.

Alleen dan herstellen we het vertrouwen.

En alleen dan verdienen we het om onszelf een democratische samenleving te noemen.

Dank u wel.